

26 Αυγούστου 2014

Άγιε Φανούρη, φανέρωσε το μου και εγώ στην χάρη σου θα φτιάξω Φανουρόπιτα...

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη](#)

Άγιος Φανούριος ο Νεοφάνης, ο Μεγαλομάρτυρας - Λυδία Γουριώτη©
(lydiagourioti-iconography.blogspot.com)

27 Αυγούστου τιμούμε την μνήμη του Αγίου Φανουρίου και προσφέρουμε Φανουρόπιτα.

Δυστυχώς για τη ζωή του Αγίου Φανουρίου, δεν σώζονται γραπτές αναφορές. Όλα όσα γνωρίζουμε είναι υποθέσεις που πηγάζουν από μια εικόνα του που βρέθηκε τον 14ο με 15ο αιώνα μ.Χ., στο νησί της Ρόδου. Κατά τη διάρκεια των εργασιών ανασύλωσης των τειχών της πόλης, βρέθηκε στο νότιο τμήμα του φρουρίου, ανάμεσα στα χαλάσματα, ένας μισογκρεμισμένος ναός γεμάτος παλιές εικόνες. Οι περισσότερες εικόνες ήταν τόσο παλιές και τόσο φθαρμένες που δεν ξεχώριζαν οι μορφές των Αγίων πάνω τους. Μία όμως εικόνα ήταν σε πολύ καλή κατάσταση. Παρίστανε ένα νέο, ντυμένο στρατιωτικά και το όνομα που ήταν γραμμένο πάνω της ήταν Άγιος Φανούριος. Ο Άγιος, όπως είπαμε, απεικονίζονταν με ρωμαϊκή στρατιωτική ενδυμασία, κρατώντας στο αριστερό χέρι έναν σταυρό και στο δεξί μια λαμπάδα.

Εκτός από τη μορφή του Αγίου, στην εικόνα υπήρχαν και δώδεκα παραστάσεις που απεικόνιζαν τα μαρτύρια που υπέστη από τους Ρωμαίους. Τα συμπεράσματα που βγαίνουν αναλύοντας την εικόνα είναι τα εξής: Κατ' αρχήν ο Άγιος φαίνεται να μαρτύρησε σε μικρή ηλικία, αφού τόσο στην εικόνα, όσο και στις παραστάσεις των μαρτυριών του, παρουσιάζεται νεαρός. Από την σφοδρότητα των μαρτυριών που υπέστη, όπως φαίνονται στις δώδεκα απεικονίσεις, συμπεραίνουμε ότι ο Άγιος πρέπει να έζησε και να μαρτύρησε γύρω στον δεύτερο με τρίτο αιώνα μ.Χ. όπου οι διωγμοί των Χριστιανών ήταν ανελέητοι. Το άλλο συμπέρασμα που βγαίνει από τις παραστάσεις των μαρτυριών του, είναι ότι ο Άγιος ήταν μεγαλομάρτυρας αφού υπέμεινε τόσα πολλά και τόσο απάνθρωπα μαρτύρια. Ένα άλλο συμπέρασμα πηγάζει από την ενδυμασία του Αγίου. Όπως αναφέραμε και παραπάνω, φαίνεται να φορά ρωμαϊκή στρατιωτική στολή. Αυτό σημαίνει ότι ο Άγιος ήταν μορφωμένος για να κατέχει εν ζωή αυτή τη θέση. Το τελευταίο συμπέρασμα είναι ότι ο Άγιος Φανούριος, πρέπει να ήταν Ελληνικής καταγωγής, πράγμα που φαίνεται από το όνομά του.

Ο Άγιος Φανούριος είναι ένας από τους πιο θαυματουργούς Αγίους της Χριστιανικής πίστης. Οι Χριστιανοί συνηθίζουν όταν θέλουν να παρακαλέσουν για κάτι τον Άγιο, να φτιάχνουν μια ειδική πίτα, την Φανουρόπιτα την οποία πηγαίνουν στην εκκλησία και μετά το πέρας της λειτουργίας την μοιράζουν στους πιστούς που παρευρίσκονται εκεί.

Πάντα η Φανουρόπιτα παρασκευάζεται με μονό αριθμό υλικών, συνήθως επτά ή εννιά ή έντεκα υλικά! Η επιλογή των αριθμών αυτών δεν είναι καθόλου τυχαία, μια και είναι γνωστός ο ρόλος των αριθμών στις μαντικές και μαγικές πρακτικές και φαίνεται να ενισχύουν ακόμα περισσότερο τη δύναμη της πίτας! Σίγουρα είναι ένα έθιμο που ξεκίνησε από μια ευλαβική χειρονομία των πιστών (κυρίως από το γυναικείο φύλλο και το όνομα του έχει συνδεθεί με την εύρεση απολεσθέντων

αντικειμένων αλλά και προσώπων) και δεν νομίζουμε ότι υποκρύπτει κάτι το αντικανονικό ή το άσχημο. Άλλωστε αν επρόκειτο για κάτι το οποίο αλλοίωνε την λατρευτική τάξη και ήταν αντίθετο με την εκκλησιαστική μας παράδοση, η εκκλησία είχε τον χρόνο και τον τρόπο να το διορθώσει και να το αποτρέψει.

Πώς έγινε όμως αυτή η σύνδεση του Αγίου με τα χαμένα αντικείμενα; Η σύνδεση του Αγίου με τα χαμένα αντικείμενα είναι παρετυμολογική: Ο Φανούριος φανερώνει! Η λατρεία του Αγίου Φανουρίου φαίνεται ότι ξεκινά από τη Ρόδο, όπου κατά την παράδοση βρέθηκε η εικόνα του. Από τη Ρόδο η λατρεία του εξαπλώθηκε στα κοντινά νησιά και κυρίως στην Κρήτη, όπου υπάρχουν σήμερα τρία σπουδαία μοναστήρια στα οποία τιμάται και δεκάδες ναοί. Στην προσφορά άρτων και γλυκισμάτων προς τον Άγιο Φανούριο ανιχνεύονται απηχήσεις των νεοελληνικών νεκρικών εθίμων, αφού το τάμα προς τον Άγιο σχετίζεται με τη μεταθανάτια τύχη των συγγενικών του προσώπων! Πιο συγκεκριμένα, η πίτα παρασκευάζεται “για να συγχωρέσει ο Θεός τση μάνας του Αγίου” ή “για συγχώριο της μάνας και της αδελφής του”, ενώ συχνά προστίθεται στην ομάδα των γυναικών και η αρραβωνιαστικιά του!

Ο μελετητής της ελληνικής λαογραφίας Γιώργος Αικατερινίδης κατέγραψε μια ενδιαφέρουσα παράδοση για τη μητέρα του Αγίου στις βρύσες Μεραμπέλλου:

“Η μάνα του Αγίου δεν ηκαμε καλό ποτέ τζη. Μόνο ένα κρομμυδύφυλλο ήδωσε μια βολά σ’ένα διακονιάρη. Σαν απόθανε ήβραζε σ’ένα καζάνι με πίσσα και ο Άγιος αρώτησε: α-Γιάντα η μάνα μου είναι εκείά μέσα; Ο Μιχαήλ Αρχάγγελος τ’απηλοήθηκε: -Γιατί δεν ήκαμε ποτέ καλό. Να ρίξομε το κρομμυδόφυλλο που ήδωσε κι ανέ τηνέ σηκώσει να βγει επάνω, να σωθεί... Ερίξανε το κρομμυδόφυλλο και η μάνα ντου βγήκε στα χείλια του καζανιού μαζί με τρεις άλλες γυναίκες που πιαστήκανε κι αυτές από το κρομμύδι. Μα η μάνα ντου τώσε δίνει μια σπρωξιά και πέφτουνε πάλι μέσα. Τοτεσάς λέει ο Αρχάγγελος: Θωρείς πως κι επαέ είναι ακόμη κακή. Τοτεσάς ο Άγιος Φανούριος ζήτησε μια χάρη: Να μην πηγαίνουνε πράμα γι’αυτόν, μόνο για τη μάνα ντου για να λένε να τση συγχωρέσει ο Θεός...”

Οι παραλλαγές της παράδοσης για την αμαρτωλή μητέρα του Αγίου Φανουρίου που ακούγονται σ’όλη την Ελλάδα είναι δεκάδες. Ακόμη και ως ειδωλολάτρης που δεν ασπάστηκε το Χριστιανισμό αναφέρεται. Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης σημειώνει στο διήγημά του “Γουτού Γουπατού” - χωρίς να αναφέρει τίποτα περισσότερο :

“Όσοι επικαλούνται τον Άγιο Φανούριον οφείλουν να λένουν: Θεός σχωρέσ’ τη μητέρα του Αγίου Φανουρίου. Θεός σχωρέσ’ την.” (Νίκος & Μαρία Ψιλάκη, “Το ψωμί των Ελλήνων και τα γλυκίσματα της λαϊκής μας παράδοσης”)

Είναι ο Άγιος που φανερώνει τα χαμένα ζώα ή πράγματα και την τύχη. Γι’αυτό στις εικόνες παριστάνεται να κρατά στο χέρι αναμμένο κεριά και στην πίστη του λαού έχει θέση μάντη. Εννοείται ότι το αίτημα συνοδεύεται και με ορισμένα τάματα. Π.χ. οι γυναίκες της Παρνασσίδας, όταν έχουν πράγμα χαμένο τάζουν: Άγιε μου Φανούριε, φανέρωσέ μου το... και θα σου κάνω μια κουλούρα για την ψυχή της μάνα σου! (Η μάνα του Αγίου έχει πολλές αμαρτίες). Ύστερα ονειρεύονται αυτό που έχασαν και το βρίσκουν. Τότε κάνουν μια κουλούρα και τη μοιράζουν στα μικρά παιδιά λέγοντας: “Πάρτε να σ’χωρέστε” (δηλαδή τη μάνα του Αγίου). (Αράχωβα).

Πίτα κάνουν και οι ανύπαντρες για να τους βρει γαμπρό. (Κρήτη)” (Γ.Α.Μέγας, “Ελληνικές γιορτές και έθιμα της λαϊκής λατρείας”). Για τον Άγιο Φανούριο ο λαός μας λέει πολλά. “Είναι ο Άγιος”, λένε οι ξώμαχοί μας, “που φανερώνει τα κλεμμένα ζα και τα χαμένα πράγματα”. Καμιά φορά πιστεύουν πως φέρνει και την καλή τύχη στον άνθρωπο. Του φανερώνει το δρόμο τον καλό. “Του φέγγει”, λέει ο λαός για κάποιον που τον πάει καλά η τύχη του. “Του φέγγει ο Άγιος Φανούριος”. Γι’αυτό στις εικόνες παριστάνεται να κρατάει στο χέρι κεριά αναμμένα και να φωτίζει. ” (Βασίλη Λαμνάτου, “Οι μήνες στην αγροτική και ποιμενική ζωή του λαού μας”)

“Στην Κύπρο, στην Κρήτη και σε άλλες περιοχές, ο Άγιος μπορεί να φανερώσει στην κάθε ανύπαντρη κοπέλα το μέλλοντα σύζυγό της! “Οι ανύπαντρες κοπέλες που θέλουν να παντρευτούν ετοιμάζουν φανουρόπιτα για να φανερωθεί ο υποψήφιος γαμπρός”. Στη Σκιάθο “πίτα στον Άγιο τάζουν και οι γυναίκες που τον παρακάλεσαν να τους φανερώσει το γαμπρό που θα κάμουν στην κόρη τους”. Στη Φλώρινα, η φανουρόπιτα (που την πάνε οι ελεύθερες κοπέλες στην εκκλησιά) χρησιμοποιείται ως ονειρομαντικό μέσον με ένα κομμάτι που βάζουν κάτω απ’το προσκέφαλο (ο Άγιος θα φανερώσει το μέλλοντα σύζυγο).

Θα σας δώσω τη δική μου συνταγή Φανουρόπιτας, που μου την έχει δώσει με πολλή αγάπη πριν χρόνια μια καλή καλοκαιρινή μου γειτόνισσα:

1 νεροπότηρο λάδι

1 φλτζ. τσαγιού χυμό πορτοκάλι.

1 φλτζ. τσαγιού ζάχαρη

1 φλτζ. τσαγιού καρύδι χοντροκομμένο

1 κουτ. γλκ. σόδα

1 κουτ. γλκ. κανέλλα

μισό φλτζ. τσαγιού σταφίδες

1 φακ. μπεικιν παουντερ

1 φαρίνα κόκκινη.

Διαλύετε την σόδα στο χυμό πορτοκαλιού (με προσοχή πάνω απο το μπωλ σας γιατί αφρίζει). Το ανακατεύετε με το λάδι και την ζάχαρη. Αφού έχετε κοσκινίσει την φαρίνα με το μπεικιν πάουντερ, τα ρίχνετε στο μείγμα και ανακατεύετε. Στο τέλος προσθέτετε την κανέλλα, το καρύδι και τις σταφίδες. Έχετε αλευροβουτυρώσει το ταψί σας και ρίχνετε το μείγμα. Ψήνετε σε προθερμασμένο φούρνο στους 180 βαθμούς για 45 λεπτά περίπου αφού διαβάσετε την πρακάτω ευχή :

Κύριε Ιησού Χριστέ, ο Ουράνιος Άρτος, ο της βρώσεως της μενούσης εις τον αιώνα πλουσιοπάροχος χορηγός, ο δοτήρ των αγαθών, ο δέ Ηλιού τροφήν αγεώργητον πηγάσας, η ελπίς των απηλπισμένων, η βοήθεια των αβοηθήτων και σωτηρία των ψυχών ημών. Ευλόγησον τα δώρα ταύτα και τους ταύτα σοι προσκομίσαντας, εις δόξαν σήν και τιμήν του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Φανουρίου. Παράσχου δέ, αγαθέ, τοις ευπρεπίσασι τους πλακούντας τούτους, πάντα τά εγκόσμια καί υπερκόσμια αγαθά σου. Εύφρανον αυτούς εν χαρά μετά του προσώπου σου, δείξον αυτοίς οδούς προς σωτηρίαν. Τα αιτήματα τών καρδιών αυτών καί πάσαν τήν βουλήν αυτών ταχέως πλήρωσον, οδηγών αυτούς προς εργασίαν τών εντολών σου, ίνα διά παντός εν ευφροσύνη καί αγαλλιάσει υμνώσι καί δοξάσωσι το πάντιμον καί μεγαλοπρεπές όνομά σου, πρεσβείαις της υπερευλογημένης Θεοτόκου, του αγίου ένδοξου νεομάρτυρος Φανουρίου, του Θαυματουργού, καί πάντων σου τών αγίων. Αμήν.

Αφού ψηθεί και κρυώσει, αν θέλετε πασπαλίζετε με ζάχαρη άχνη.

Βοήθεια σας και η χάρη του Αγίου πάντα κοντά μας.

Πηγή: tamystikatismamas.blogspot.gr